

EKO PROIZVODI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Džoić, Magdalena

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:802164>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij

Magdalena Džoić

EKO PROIZVODI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij

Magdalena Džoić

EKO PROIZVODI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Kolegij: Ekonomika poljoprivrede

JMBAG: 0010224016

e-mail: magdalena.dzoic98@gmail.com

Mentor: Prof.dr.dc Zdravko Tolušić

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Study accounting

Magdalena Džoić

ECO PRODUCTS IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Final paper

Osijek, 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM

REPOZITORIJIMA 1 ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno — Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog,

Ime i prezime studenta/studentice: Magdalena Džoić

JMBAG: 0010224016

mail za kontakt:

magdalena.dzoic98@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski stručni

studij

Naslov rada: Eko proizvodi u Republici Hrvatskoj

Mentor rada: Prof.dr.sc. Zdravko Tolušić

U Osijeku, 2021. Godine

Potpis Magdalena Džoić

Eko proizvodi u Republici Hrvatskoj

SAŽETAK

Suvremeno društvo sve je više svjesno okruženja u kojem živi te je orijentirano ka zdravom načinu života i prehrani koja u sebi sadržava ekološki proizvedenu hranu – eko hranu. Dok su potrošači u prošlosti bili orijentirani na kupovinu i konzumaciju proizvoda proizvedenih konvencionalnom proizvodnjom danas se sve veći broj potrošača odlučuje konzumirati eko proizvode proizvedene ekološkom proizvodnjom na ekološkim poljoprivrednim gospodarstvima. Ekološka poljoprivreda postaje sve popularnija u današnjem svijetu zato što se putem iste ne onečišćuje okoliš, čuvaju se biljke, životinje i zdravlje ljudi, a eko proizvodi koji su rezultat ekološke proizvodnje ne smanjuju kvalitetu života ljudi i ne djeluju štetno na ljudsko zdravlje. Ovo je jedini oblik poljoprivrede koji ujedno štiti i okoliš, resurse, klimu, životinje te same potrošače. Danas je ekološka proizvodnja naširoko rasprostranjena diljem svijeta te ljudi, zbog prednosti koje nude ekološki proizvodi, rado kupuju i koriste iste. Iz godine u godinu vidljivo je povećanje u broju ekoloških proizvođača u svijetu, uključujući i u Republici Hrvatskoj. Zahvaljujući prirodnim resursima i dobro uređenom zakonskom okviru ekološke poljoprivrede Republika Hrvatska ima sve predispozicije za nastavak razvoja ekološke poljoprivrede i proizvodnje eko proizvoda. Štoviše, očekuje se da će se kroz godine ekološka proizvodnja u Republici Hrvatskoj sve više širiti, a sa povećanjem ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj direktno će se utjecati na poboljšanje gospodarske slike Republike Hrvatske i smanjenje trenutno izuzetno visoke stope nezaposlenosti.

Ključne riječi: ekološka proizvodnja, eko proizvod, hrvatski eko proizvod

Eco products in the Republic of Croatia

ABSTRACT

Modern society is increasingly aware of the environment in which it lives and is oriented towards a healthy lifestyle and a diet that includes organically produced food - eco food. While consumers in the past were oriented towards the purchase and consumption of products produced by conventional production, today an increasing number of consumers choose to consume organic products produced by organic production on organic farms. Organic agriculture is becoming increasingly popular in today's world because it does not pollute the environment, protects plants, animals and human health, and organic products that are the result of organic production do not reduce the quality of human life and do not harm human health. This is the only form of agriculture that also protects the environment, resources, climate, animals and consumers themselves. Today, organic production is widespread throughout the world and people, due to the benefits offered by organic products, are happy to buy and use them. From year to year, there is a visible increase in the number of organic producers in the world, including in the Republic of Croatia. Thanks to natural resources and a well-regulated legal framework for organic agriculture, the Republic of Croatia has all the predispositions to continue the development of organic agriculture and the production of organic products. Moreover, it is expected that over the years organic production in the Republic of Croatia will expand more and more, and with the increase of organic production in the Republic of Croatia will directly affect the improvement of the economic picture of the Republic of Croatia and reduce the currently extremely high unemployment rate.

Key words: ecological production, eco product, Croatian eco product

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	2
2.1. Predmet i cilj rada	2
2.2. Znanstvene metode	2
2.3. Struktura rada	2
3. Eko proizvodnja i eko proizvodi	3
3.1. Pojam i obilježja ekološke proizvodnje.....	3
3.2. Pojam i obilježja eko proizvoda.....	6
4. Eko proizvodi u Republici Hrvatskoj	9
4.1. Eko proizvodnja u Republici Hrvatskoj	9
4.1.1. Razvoj eko proizvodnje u Republici Hrvatskoj	10
4.1.2. SWOT analiza ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj	11
4.1.3. Zakonska regulativa ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj	14
4.1.4. Sustav kontrole ekološke proizvodnje Europske unije	15
4.2. Eko proizvodi u Republici Hrvatskoj	17
4.2.1. Ekološki znak	17
4.2.2. Primjer eko proizvoda u Republici Hrvatskoj – OPG Krnić	19
4.2.3. Primjer eko proizvoda u Republici Hrvatskoj – OPG Veselić	22
5. Rasprava	26
6. Zaključak	27
Popis literature	28
Popis slika	31
Popis tablica	32

1. Uvod

Svijet se već desetljećima bori s problemom onečišćenja okoliša i pokušava se pronaći rješenje kako smanjiti svakodnevnu količinu zagađenja okoliša koja dolazi od strane samih ljudi. Također, vidljivo je da se kvaliteta života ljudi, zahvaljujući promjenama koje se događaju i brzom razvoju svijeta, iz dana u dan sve više smanjuje. Jedno od rješenja koja su se nametnula je smanjenje konvencionalne proizvodnje i prelazak na ekološku proizvodnju.

U fokusu završnog rada je ekološka proizvodnja, točnije eko proizvodi koji su rezultat ekološke proizvodnje. Interes za ekološkom poljoprivredom kontinuirano raste i kod potrošača i kod proizvođača. Ova vrsta poljoprivrede postaje sve popularnija u današnjem svijetu zato što se putem iste ne onečišćuje okoliš, čuvaju se biljke, životinje i zdravlje ljudi, a eko proizvodi koji su rezultat ekološke proizvodnje ne smanjuju kvalitetu života ljudi i ne djeluju štetno na ljudsko zdravlje.

Intenzivan razvoj ekološke proizvodnje u svijetu, uključujući i u Republici Hrvatskoj, vidljiv je unazad nekoliko godina i očekuje se da će isti u budućnosti nastaviti rasti. Kako bi se ta predviđanja realizirala potrebno je uložiti u educiranje javnosti o prednostima bavljenja ekološkom proizvodnjom te pogodnostima koje dolaze s konzumiranjem eko proizvoda.

U radu će se prikazati napraviti detaljni prikaz ekološke proizvodnje i eko proizvoda u Republici Hrvatskoj kako bi se uvidjelo koja je uloga, važnost i značaj ekološke proizvodnje i eko proizvoda za Republiku Hrvatsku i njene stanovnike.

2. Metodologija rada

2.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada su eko proizvodi u Republici Hrvatskoj. Cilj rada je prikazati kako funkcionira ekološka proizvodnja u Republici Hrvatskoj i na primjerima iz prakse prikazati eko proizvode proizvedene u Republici Hrvatskoj.

2.2. Znanstvene metode

Znanstvene metode koje će se koristiti u pisanju rada su metoda analize, metoda sinteze i metoda deskripcije. Metodom analize napraviti će se analiza ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj i eko proizvoda u Republici Hrvatskoj. Metodom sinteze povezat će se podaci prikupljeni o ekološkoj proizvodnji i eko proizvodima u Republici Hrvatskoj. Metodom deskripcije opisat će se na koji način se označavaju eko proizvodi i kako se provodi sustav kontrole eko proizvoda u Republici Hrvatskoj.

2.3. Struktura rada

Struktura rada je sljedeća: Uvod; Metodologija rada; Eko proizvodnja i eko proizvodi - obuhvaća pojam i obilježja eko proizvodnje i eko proizvoda; Eko proizvodi u Republici Hrvatskoj – obuhvaća eko proizvodnju i eko proizvode u Republici Hrvatskoj, Rasprava; Zaključak, Popis literature, Popis slika i Popis tablica.

3. Eko proizvodnja i eko proizvodi

U sljedećim poglavljima definirat će se ekološka proizvodnja i ekološki proizvodi.

3.1. Pojam i obilježja ekološke proizvodnje

Svakodnevno se mogu čuti pojmovi kao što su eko proizvodnja, eko proizvodi i zdrava hrana. Za to je zaslužno današnje, moderno društvo koje je sve više orijentirano ka zdravom načinu života i prehrani koja u sebi sadržava ekološki proizvedenu hranu – eko hranu. To potvrđuju autori Pejnović, Ciganović i Valjak (2012:142) koji navode da je za većinu razvijenih država, s naglaskom na države članice Europske unije, karakterističan ubrzan razvoj ekološke poljoprivrede. Isto tako, ističu da je tendencija razvoja ekološke poljoprivrede pokazatelj promjena do kojih je došlo u društvu i poljoprivredi.

Autor Cifrić (2003:10) ističe da se pojam „ekološka poljoprivreda“ odnosi na način proizvodnje hrane i na posebnu kakvoću proizvoda koja je posljedica prirodnih uvjeta rasta, organskih poticaja djelovanjem mikroorganizama i načina prerade, a autori Pejnović, Ciganović i Valjak (2012:141) pod pojmom ekološke poljoprivrede podrazumijevaju „specifični sustav održivoga gospodarenja u poljoprivredi s ciljem proizvodnje zdrave hrane, odnosno zadovoljavanja odgovarajućih društvenih i gospodarskih potreba uz očuvanje prirodnog ekosustava i krajolika“. Ekološki uzgoj postaje sve popularniji iz razloga što se putem istoga proizvode proizvodi iz prirodnih tvari te putem prirodnih postupaka.

Pokos (2015:04) navodi da je ekološka proizvodnja sustav putem kojega se upravlja poljoprivrednim gospodarstvom i proizvodnjom hrane te putem kojega se štiti okoliš, klima, biološka raznolikost, čuvaju prirodni resursi te primjenjuju visoki standardi za dobrobit i životinja i potrošača. Ovo je jedini oblik poljoprivrede koji ujedno štiti i okoliš, resurse, klimu, životinje te same potrošače. Važnost ekološke proizvodnje ugleda se u tome što se prakticiranjem iste štiti Zemlja, a to bi trebalo biti svima u interesu. Što se bolje brinemo za naš planet to će nam isti biti ugodniji za život.

Autorice Puđak i Bokan (2011:139) ekološku poljoprivredu definirale su kao poljoprivrednu metodu putem koje se proizvodi hrana iz zdrave zemlje i biljaka bez da se upotrebljavaju mineralna

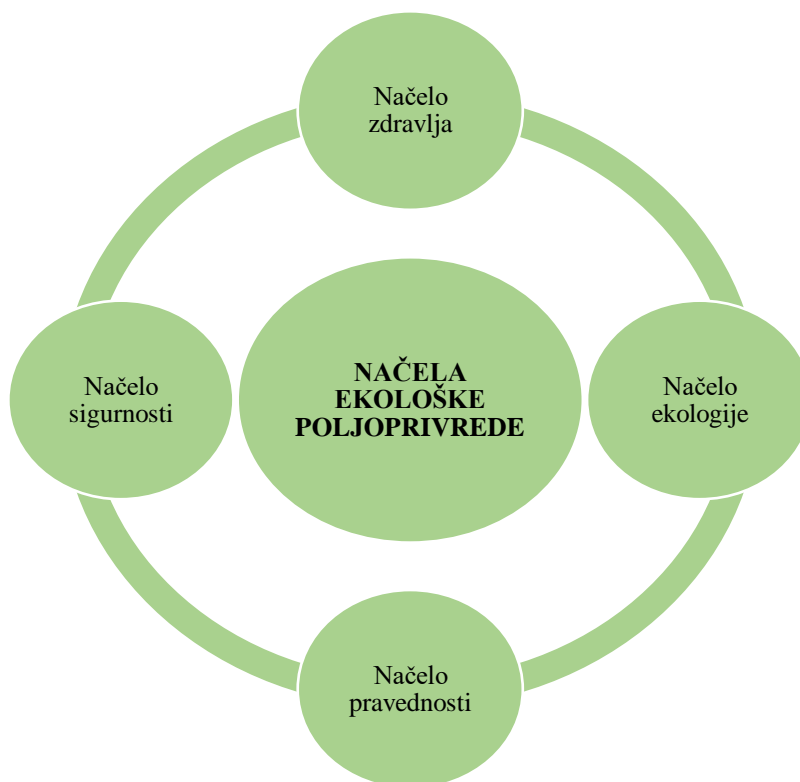
gnojiva, genetski modificirane organizme, pesticide i ostale sintetičke kemijske preparate. Ono što se dugoročno želi postići kroz ekološku poljoprivredu je poboljšati kvalitetu tla i doprinijeti povećanju biološke raznolikosti.

Kisić (2014:50) ističe da se kroz ekološku poljoprivredu štiti tlo, zrak, biljne resurse i okoliš. Ova poljoprivreda, za razliku od konvencionalne poljoprivrede, zalaže se za što manji unos izvan farme, tj. temelji se na tome da proizvodnja bude što više iz prirodnih resursa i što manje štetna za okoliš. To potvrđuje autorica Petljak (2011:382) koja ekološku poljoprivredu definira kao sustav poljoprivredne proizvodnje kojim se želi u potpunosti iskoristiti potencijal nekog poljoprivrednog gospodarstva uz istovremeno zadovoljavanje potreba društva, okoliša i gospodarstva.

Autori Batelja Lodeta, Gugić i Čmelik (2011:135-136) ističu da je ekološka poljoprivreda jedan od elemenata koncepta održivosti upravo zato što se u istoj koriste obnovljivi resursi i sama proizvodnja se ne zasniva na korištenju kemikalija i štetnih tvari. Jedan od razloga zašto je eko proizvodnja danas prihvaćena i sve češće se koristi u praksi je taj što ista ima izrazito nizak utjecaj na okoliš. Točnije, eko proizvodnja potiče (Europska komisija, 2021):

- odgovorno korištenje energije i prirodnih resursa
- održavanje bioraznolikosti
- očuvanje ekološke ravnoteže u regijama
- povećanje plodnosti tla
- održavanje kvalitete vode.

Ekološka poljoprivreda temelji se na četiri načela koja će se prikazati na Slika 1.

Slika 1. Načela ekološke poljoprivrede

Izvor: Izrada autora prema Kisić, 2014:54; Woodward i Vogtman, 2004

Četiri načela na kojima počiva ekološka poljoprivreda su: načelo zdravlja, načelo ekologije, načelo pravednosti i načelo sigurnosti. Načelo zdravlja govori da ekološka poljoprivreda treba održavati i povećavati zdravlje ljudi, životinja i prirode. Načelo ekologije govori da se ekološka poljoprivreda mora temeljiti na tome da njeno funkcioniranje doprinese životu ekoloških sustava. Načelo pravednosti govori da se ekološka poljoprivreda treba izgraditi na odnosima putem kojih se osigurava pravednost u okolišu i životu ljudi. Načelo sigurnosti govori da se ekološka poljoprivreda treba provoditi oprezno i odgovorno kako bi se putem iste moglo zaštititi zdravlje postojećih i budućih generacija te okoliša.

Kada su u pitanju ciljevi ekološke proizvodnje isti se mogu podijeliti na sljedeći način (Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda, 2010):

- a) uspostavljanje održivog sustava upravljanja u poljoprivredi koji:

- poštuje prirodne sustave i cikluse te održava i poboljšava očuvanje tla, vode, biljaka i životinja te njihovu međusobnu ravnotežu,
 - pridonosi visokoj razini biološke raznolikosti,
 - odgovorno koristi energiju i prirodne resurse poput vode, tla, organske tvari i zraka,
 - poštuje visoke standarde dobrobiti životinja i posebice udovoljava potrebama životinja u odnosu na njihovu vrstu;
- b) proizvodnja proizvoda visoke kakvoće;
- c) proizvodnja širokog spektra hrane i drugih poljoprivrednih proizvoda koji odgovaraju zahtjevima potrošača za primjenom postupaka koji ne štete okolišu, zdravlju ljudi, bilja ili zdravlju životinja i njihovoj dobrobiti.

Iako je danas ekološka poljoprivreda naveliko rasprostranjena i primjenjuje se u svijetu, to nije slučaj u svim državama u svijetu. U određenim državama eko proizvodnja i eko proizvodi još uvijek su u povojima, države ne uviđaju da trebaju uvesti mjere kojima će potaknuti razvoj eko proizvodnje i prodaju eko proizvoda na svom tržištu, banke ne nude posebne subvencije i povlastice proizvođačima eko proizvoda, a stanovnici država, tj. javnost nije dovoljno informirana o prednosti ekološke proizvodnje i eko proizvoda te stoga ista ne proizvodi i ne konzumira eko proizvode.

S obzirom na to da ekološka proizvodnja ima više prednosti nego nedostataka ista se kroz godina razvijala. Danas je ekološka proizvodnja naširoko rasprostranjena diljem svijeta te ljudi, zbog prednosti koje nude ekološki proizvodi, rado kupuju i koriste iste.

3.2. Pojam i obilježja eko proizvoda

Kroz ekološku proizvodnju dobivaju se ekološki proizvodi (eko proizvodi). Autorica Bogović (2018) ekološki proizvod definira kao „onaj proizvod, koji je proizveden i označen sukladno s odredbama o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda“.

Autorica Roša (2010:170) ističe da kako bi se neki proizvod mogao klasificirati kao eko proizvod isti treba biti potvrđen i označen kao ekološki te mora ispunjavati sve kriterije koji su propisani posebnim zakonima. To su proizvodi koji su proizvedeni i pravilno označeni u skladu s odredbama

Zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i propisa koji su navedeni u istom.

Kada je u pitanju sastav eko proizvoda isti je striktno određen te prilikom proizvodnje eko proizvoda sastav istoga mora se ispitati. „Izrazi eko, bio ili organsko označuju proizvode čiju masu čini najmanje 95 % ekoloških sastojaka. Preostalih 5 % ostavlja se za slučaj onečišćenja iz atmosfere poput kiselih kiša ili pesticida donesenih vjetrom sa susjednog imanja i slično te upotrebe dodatnih sastojaka (ne EKO) koji su također precizno definirani“ (Franck, 2019).

U proizvodnji ekoloških proizvoda proizvođači istih moraju poštovati sljedeća načela (Europska komisija, 2021):

- nije dopuštena upotreba GMO-a
- nije dopuštena primjena ionizirajućeg zračenja
- ograničena je upotreba umjetnih gnojiva, herbicida i pesticida
- nije dopuštena upotreba hormona, a upotreba antibiotika dopuštena je isključivo radi očuvanja zdravlja životinja.

Prethodno navedeno ukazuje na to da se kroz ekološku proizvodnju istovremeno teži tome da se održi plodnost tla kao i zdravlje biljaka i životinja. Također, ekološki proizvodi imaju prirodan, bolji okus koji doprinosi očuvanju i unaprjeđenju zdravlja ljudi.

U Pravilniku o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj poljoprivredi (2011) istaknuto je da se pri označavanju, reklamiranju i prezentiranju, ekološki proizvod mora sadržavati podatke koji su Pravilnikom o označavanju, reklamiranju i prezentiranju hrane (»Narodne novine«, br. 41/08) i Pravilnikom o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj poljoprivredi.

Za razliku od klasične poljoprivrede u kojoj se neracionalno troše velike količine prirodnih resursa što ima štetni utjecaj na prirodu u ekološkoj poljoprivredi proizvodi proces zasniva se na što manju potrošnju prirodnih resursa te proizvodnju proizvoda koji će biti dobri za ljude i neće štetno utjecati na zdravlje ljudi.

Kako bi se u svakom trenutku moglo razaznati eko proizvod od ne eko proizvoda na eko proizvode stavlja se eko oznaka, a da bi proizvod dobio eko oznaku isti mora imati certifikat. To potvrđuje Dragović (2015) koji ističe da pravi eko proizvodi moraju imati certifikat da je proizveden

ekološkom proizvodnjom, tj. da je proizvodnja bila pod nadzorom te da se prilikom proizvodnje pazilo da se pridržava svih pravila koja su zapisana zakonom o ekološkoj proizvodnji.

4. Eko proizvodi u Republici Hrvatskoj

U sljedećim poglavljima prikazat će se eko proizvodnja u Republici Hrvatskoj i eko proizvodi u Republici Hrvatskoj.

4.1. Eko proizvodnja u Republici Hrvatskoj

„Ekološka proizvodnja sveobuhvatan je sustav upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima i proizvodnjom hrane koji ujedinjuje najbolju praksu u pogledu okoliša i klime, visoku razinu biološke raznolikosti, očuvanje prirodnih resursa, primjenu visokih standarda za dobrobit životinja i proizvodnih standarda koji su u skladu s potražnjom sve većeg broja potrošača za proizvodima proizvedenim uz primjenu prirodnih tvari i procesa“ (Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske, 2021). Ekološka proizvodnja zastupljena je u Republici Hrvatskoj, ali još uvijek razina zastupljenosti iste nije visoka kao u ostalim europskim zemljama.

Svi poslovni subjekti u Republici Hrvatskoj koji sudjeluju u ekološkoj proizvodnji dobivaju certifikat koji ukazuje na to da se isti bave ekološkom poljoprivrednom, a kako bi isti dobili moraju se upisati u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji te je njihova proizvodnja pod stručnom kontrolom kontrolnih tijela ovlaštenih od strane Ministarstva poljoprivrede. Popis proizvođača koji se bave proizvodnjom ekoloških proizvoda nalazi se na sljedećem linku - <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivreda-175/ekoloska/popis-subjekata-u-ekoloskoj-poljoprivredi/208>.

Nadalje, „Potvrdnica (certifikat) je isprava kojom ovlašteno kontrolno tijelo u ekološkoj proizvodnji potvrđuje da su proizvodnja, prerada ili usluga na proizvodnoj jedinici u ekološkoj proizvodnji sukladni s propisanim temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju. Potvrdnicu poljoprivredni proizvođač dobiva svake godine, ukoliko je nad gospodarstvom napravljen stručni nadzor, bez obzira na status proizvoda na potvrdnici“ (Agroklub, 2017).

U sljedeće tri poglavlja prikazat će se kako je tekao razvoj eko proizvodnje u Republici Hrvatskoj, napraviti će se SWOT analiza eko proizvodnje u Republici Hrvatskoj te će se objasniti zakonski okvir eko proizvodnje u Republici.

4.1.1. Razvoj eko proizvodnje u Republici Hrvatskoj

„Ekološka poljoprivreda oblik je poljoprivrede koji se oslanja na upravljanje ekosustavom i pokušava smanjiti vanjske inpute poljoprivredne proizvodnje na minimum“ (Renko i Bošnjak, 2009:371). S obzirom na to da je u Republici Hrvatskoj poljoprivreda jedna od djelatnosti s kojom se bavi veliki broj ljudi samim time razvijeni su različiti oblici poljoprivrede. Jedan od oblika poljoprivrede koji su danas razvijeni u Republici Hrvatskoj je ekološka poljoprivreda.

Autor Grahovac 2005. godine podijelio je razvoj ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj na tri razdoblja (Batelja Lodeta, Gugić i Čmelik, 2011:138-139):

1. razdoblje do 1991. godine koje smatramo počecima razvoja ekološke poljoprivrede koje je bilo vezano za entuzijaste;
2. razdoblje od 1991. do 2001. godine u kojem su se na tržištu pojavile specijalizirane prodavaonice "zdrave hrane" koje su pridonijele približavanju ekoloških proizvoda potrošačima te kada su osnovane brojne udruge što su aktivno sudjelovale u promicanju ekološke poljoprivrede putem seminara, tečajeva, sajmovi i različitih izložbi.
Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu (HZPSS) osnovan je 1997. godine, a 2001. godine osnovan je Odjel za ekološku poljoprivrednu proizvodnju pri HZPSS-a Štefanić i sur. (2001) navode da se upravo u tom razdoblju u Hrvatskoj započelo stvarati tržište ekoloških proizvoda. U tom razdoblju nadzor i certifikaciju rijetkih ekoloških poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u Hrvatskoj obavljala su inozemna ovlaštena tijela.
3. razdoblje od 2001. godine do 2012. godine obilježava stvaranje i razvoj institucionalnog i zakonodavnog okvira ekološke proizvodnje.

Nakon 2012. godine ekološka proizvodnja u Republici Hrvatskoj nastavila se razvijati, a najveće promjene i prilagodbe u ekološkoj poljoprivredi dogodile su se nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Razlog tome je taj što se ulaskom u Europsku uniju zakonodavni okvir Europske unije vezan za ekološku poljoprivredu trebao usvojiti i u Republici Hrvatskoj te se usuglasiti s postojećim regulativama vezanim za ekološku poljoprivredu.

Nadalje, Europska komisija (2021) ističe da je ekološka poljoprivreda u državama članicama Europske unije bilježi snažan rast zato što je došlo do povećanja zanimanja potrošača za ekoloških

proizvodima. Shodno tome, Europska unija donijela je nove propise kako bi se ekološka proizvodnja regulirala i kako bi proizvođači ekoloških proizvoda na vrijeme zaštitili. Najveće promjene koje će se uvesti, tj. stupiti na snagu 1. siječnja 2022. godine vezano za ekološku proizvodnju u zemljama članicama Europske unije su:

- stroži sustav kontrola radi dodatnog jačanja povjerenja potrošača u sustav ekoloških proizvoda EU-a
- nova pravila za proizvođače koja će malim poljoprivrednicima olakšati prelazak na ekološku proizvodnju
- nova pravila o ekološkim proizvodima iz uvoza kako bi svi ekološki proizvodi koji se prodaju u EU-u zadovoljavali jednake standarde
- šira paleta proizvoda koji se mogu stavljati na tržište kao ekološki.

4.1.2. SWOT analiza ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj

U ovom poglavlju napraviti će se SWOT analiza koja obuhvaća snage, slabosti, prilike i prijetnje ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj (Tablica 1).

Tablica 1. SWOT analiza ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj

SWOT ANALIZA EKOLOŠKE PROIZVODNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

SNAGE

- ekološka proizvodnja u Republici Hrvatskoj zakonom je regulirana te ima razvijen učinkovit i funkcionalan sustav nadzora iste
- proizvođači ekoloških proizvoda međusobno su umreženi i surađuju
- poljoprivredne površine u Republici Hrvatskoj pogodne su za razvoj ekološke poljoprivrede
- Republika Hrvatska ima povoljan geografski položaj – prometno je izvrsno povezana što znači da može izvoziti eko proizvode unutar granica Europske unije i izvan granica iste
- Republika Hrvatska članica je Europske unije koja podržava i potiče razvoj ekološke poljoprivrede u svojim zemljama članicama
- postoji plan i operativni program za razvoj ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj

SLABOSTI

- radno intenzivna – potrebno je više radnika nego u konvencionalnoj proizvodnji
- veliki broj zemljišta pogodnih za ekološku proizvodnju u Republici Hrvatskoj je zapušten
- ekološka proizvodnja i ekološki proizvodi nedovoljno se promoviraju u javnosti
- postoji mali broj edukacija o ekološkoj proizvodnji i ekološkim proizvodima
- kupci nisu dovoljno educirani o ekološkim proizvodima
- kupci često miješaju pojmove ekološki proizvod i lokalni proizvod
- administracija koju ekološki proizvođači moraju ispuniti je zahtjevna i ima je puno
- pojmom „EKO“ često se manipulira u javnosti, a sve u svrhu promocije određenih proizvoda

- troškovi ekološke proizvodnje su veći od troškova konvencionalne proizvodnje

PRILIKE

- kontinuirani porast kupaca ekoloških proizvoda
- razvoj eko turizma
- mogućnost korištenja sredstava iz Europskih fondova za bavljenje ekološkom poljoprivredom
- zapošljavanje radne snage, a samim time i smanjenje broja nezaposlenih u Republici Hrvatskoj
- osmisliti i provesti edukacije za potencijalne i postojeće proizvođače ekoloških proizvoda
- povezati se s lokalnim zajednicama i početi aktivnije promovirati ekološku proizvodnju i eko proizvode
- povezati se s turističkom zajednicom i pomoću iste promovirati ekološke proizvode i izvan granica Republike Hrvatske
- povećanje izvoza ekoloških proizvoda u države članice Europske unije i u države izvan Europske unije

PRIJETNJE

- nadzorna tijela nisu konzistentna u kontroli ekoloških proizvođača te u određenim situacijama nisu dovoljno objektivna
- ekološki proizvođači ne dobivaju dovoljno potpore od strane države
- povećan je broj konkurenata na tržištu eko proizvoda nakon ulaska u Europsku uniju
- novi konkurenti koji će se pojaviti na tržištu u budućnosti
- nerijetko se autohtoni proizvodi s područja Republike Hrvatske prikazuju kao eko proizvodi što nije isto
- neadekvatna radna snaga – radne snage u Republici Hrvatskoj je sve manje i manje te se mlado radno sposobno stanovništvo rijetko odlučuje baviti poljoprivredom
- nesređena vlasništva poljoprivrednih zemljišta na području Republike Hrvatske

Izvor: Izrada autora

U Tablica 1. prikazana je SWOT analiza ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj. Vidljivo je da ekološka poljoprivreda ima određene snage i slabosti, a kada se iste usporede nadvladaju snage što ukazuje na to da se ekološka poljoprivreda u Republici Hrvatskoj u budućnosti može nastaviti razvijati. Navedene su uočene prilike koje se u budućnosti mogu i trebaju iskoristiti te su prikazane prijetnje širenju i razvoju ekološke poljoprivrede na području Republike Hrvatske. Prilika ima zaista mnogo, a ukoliko se na vrijeme uoče prijetnje te se pripreme odgovori na iste dugoročno ekološka poljoprivreda i hrvatski eko proizvodi zaživjet će i zauzeti veliki udio na hrvatskom ali i tržištima izvan Republike Hrvatske.

4.1.3. Zakonska regulativa ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj

Većina država danas ima zakonski reguliranu ekološku poljoprivredu. Republika Hrvatska nije izuzetak. Ekološka poljoprivreda regulirana je zakonski, točnije Zakonom o poljoprivredi, Zakonom o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda te Zakonom o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. „Zakonom o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda uređuje se ekološka proizvodnja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, prerada u ekološkoj proizvodnji, trgovina ekološkim proizvodima, neprerađenim biljnim i životinjskim proizvodima, proizvodima koji su potpuno ili dijelom sastavljeni od ekoloških proizvoda, način označavanja u ekološkoj proizvodnji, obavljanje stručnog i inspeksijskog nadzora, postupak certifikacije, kao i visina novčanih poticaja za ekološku poljoprivredu“ (Petljak, 2011:383).

Uz prethodno navedene zakone doneseni su i pravilnici u kojima je regulirana ekološka proizvodnja. Neki od pravilnika koji su doneseni su (Srpak i Zeman, 2018):

- Pravilnik o ekološkoj proizvodnji u uzgoju bilja i u proizvodnji biljnih proizvoda (NN 91/01.)
- Pravilnik o postupku i uvjetima za stjecanje znaka ekološkog proizvoda (NN 13/02.)
- Pravilnik o preradi u ekološkoj proizvodnji (NN 13/02.).

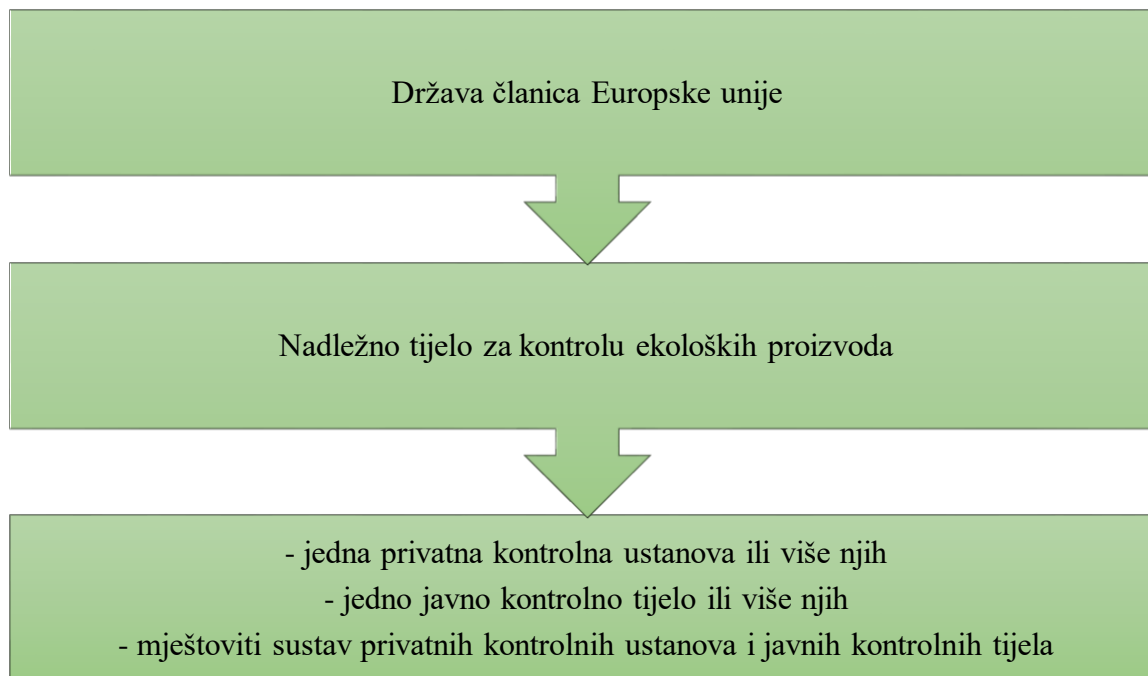
Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda donesen je 2010. godine te ekološku proizvodnju definira kao „način proizvodnje, koji koristi postupke i metode u skladu s

odredbama ovoga Zakona u svim fazama proizvodnje, pripreme i distribucije“. Donošenje Zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda potaknuo je nastanak novog tržišta na području Republike Hrvatske. Osim što se prilikom ekološke proizvodnje proizvođači moraju pridržavati zakonskih regulativa od strane Republike Hrvatske isti se moraju pridržavati zakonskih regulativa Europske unije koje su u Republici Hrvatskoj stupile na snagu ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju 2013. godine.

4.1.4. Sustav kontrole ekološke proizvodnje Europske unije

Europska komisija (2021) ističe da svi proizvođači hrane moraju prilikom proizvodnje poštovati niz zakonskih propisa vezanih za proizvodnju hrane, a kada su u pitanju proizvođači ekoloških proizvoda isti uz zakonske propise vezane za hranu moraju dodatnu pozornost obratiti na posebna ekološka pravila.

S obzirom na to da je Republika Hrvatska punopravna članica Europske unije u Republici Hrvatskoj prilikom ekološke proizvodnje u istoj se primjenjuje zakonska regulativa Europske unije vezana za ekološku proizvodnju. Način na koji funkcionira sustav kontrole ekoloških proizvoda u Europskoj uniji opisat će se na Slika 2.

Slika 2. Sustav kontrole ekološke proizvodnje u Europskoj uniji

Izvor: Izrada autora prema Europska komisija, 2021

Na Slika 2. prikazano je kako funkcionira sustav kontrole ekološke proizvodnje u državama članicama Europske unije. Naime, svaka država članica obavezna je imenovati nadležno tijelo koje će biti zaduženo za praćenje i osiguravanje toga da se poštuju pravila Europske unije kada su u pitanju ekološka proizvodnja i ekološki proizvodi proizvedeni u istoj. Najčešće su nadležna tijela koja se imenuju ministarstvo poljoprivrede ili ministarstvo javnog zdravstva. Imenovana nadležna tijela svoje poslova mogu delegirati na sljedeći način: (1) jednoj ili više privatnih kontrolnih ustanova, (2) jednom ili više javnih kontrolnih tijela ili (3) mješovitom sustavu koji čine privatne kontrolne ustanove i javna kontrolna tijela.

Bez obzira na to koji sustav država članica odluči primjenjivati, nadležno tijelo je odgovorno za funkcioniranje sustava koje je u njegovoj nadležnosti. Države članice Europske unije jednom godišnje Europskoj komisiji šalju izvješća u kojima prikazuju rezultate kontrole proizvođača ekoloških proizvoda kao i objašnjenje vezano za mjere koje su poduzeli ukoliko su uočili nepravilnosti kod proizvođača ekoloških proizvoda.

„Da bi proizvode mogli stavljati na tržište kao ekološke, poljoprivrednici, prerađivači i trgovci moraju proći provjeru koju provodi kontrolna ustanova ili kontrolno tijelo. Ako se utvrdi da ispunjavaju sve potrebne uvjete, izdaje im se certifikat kojim se potvrđuje da su zadovoljili zahtjeve koje propisuje EU“ (Europska komisija, 2021). Kako bi sama kontrola ekoloških proizvoda bila što transparentnija i u skladu sa zakonom države članice Europske unije kontrolira Europska komisija. Na taj način želi se potrošačima pokazati da nisu samo države te koje kontroliraju ispravnost ekoloških proizvoda već i da Europska unija omogućuje kontrolu neovisno o državi u kojoj se ekološki proizvodi proizvode. Dupla kontrola jamči duplu dozu sigurnosti potrošačima da su proizvodi koje konzumiraju upravo ono što bi i trebali biti – proizvedeni ekološkim putem.

4.2. Eko proizvodi u Republici Hrvatskoj

U sljedeća dva poglavlja navest će se kako se u Republici Hrvatskoj označavaju eko proizvodi i navest će se primjeri eko proizvoda u Republici Hrvatskoj.

4.2.1. Ekološki znak

Kao što je istaknuto u prethodnim poglavljima, ekološki proizvodi moraju jasno biti označeni i razlikovati se od ne ekoloških proizvoda. Proizvodi koji su ekološki proizvedeni u Republici Hrvatskoj moraju na sebi imati ekološki znak. „Ekoznak se koristi za ekološke proizvode koji su proizvedeni sukladno propisima i pravilima za ekološku proizvodnju, koji su pod stručnom kontrolom i za koje je izdana potvrdnica da su proizvedeni sukladno propisanim temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju“ (Pravilnik o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji, 2011).

U nastavku će se prikazati ekološki znak koji se koristi u Republici Hrvatskoj na proizvodima koji su proizvedeni ekološkom proizvodnjom (Slika 3).

Slika 3. Hrvatski eko znak

Izvor: Pravilnik o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji, 2016

Na Slika 3. prikazan je ekoznak koji je okruglog oblika. U sredini je zelenim slovima na bijeloj pozadini ispisano „EKO“, a na zelenoj strani s gornje strane bijelim slovima ispisano je „HRVATSKI“ dok je na donjoj strani bijelim slovima ispisano „PROIZVOD“. Također, između gornjeg i donjeg natpisa nalazi se pet zvjezdica s lijeve i desne strane koje predstavljaju visoku razinu kvalitete eko proizvoda proizvedenih u Republici Hrvatskoj.

U slučaju kada se ekoznak ne može, zbog praktičnih razloga, koristiti u prethodnom obliku isti se može upotrijebiti i u crno bijeloj boji (Slika 4).

Slika 4. Hrvatski eko znak u crno bijeloj boji

Izvor: Pravilnik o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji, 2016

Na Slika 4. prikazana je crno bijela varijanta hrvatskog eko znaka. Isti se koristi kada se, zbog određenih praktičnih razloga, znak u boji ne može koristiti.

Autorica Roša (2010:172) ističe da se „nanošenjem znaka “ekoproizvod” jamči se da je proizvod bio stručno nadziran i da je potvrđen na propisan način, te da je za njega izdana potvrđnica o sukladnosti s temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju“ .

Nadalje, s obzirom na to da je Republika Hrvatska u Europskoj uniji, svi proizvodi koju su ekološki proizvedeni na sebi moraju imati jedinstveni vizualni identitet, Ekološki znak (Slika 5).

Slika 5. Ekološki znak

Izvor: Europska komisija, 2021

Ekološki znak potrošačima pomaže u razlučivanju ekoloških proizvoda od ne ekoloških proizvoda koje mogu naći na policama u prodavaonicama ili u web shopovima. Ovaj znak na proizvod se može staviti tek nakon što je isti certificiran kao ekološki od strane ovlaštene agencije ili ustanove. Ukoliko proizvod dobije Ekološki znak to znači da je isti proizveden, prevezen i skladišten prema uvjetima ekološke proizvodnje u Europskoj uniji.

4.2.2. Primjer eko proizvoda u Republici Hrvatskoj – OPG Krnić

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Krnić nalazi se u Karlovcu. Imaju pčele od čijeg meda prave različite proizvode. Imaju znak „Hrvatski eko proizvod“ što znači da je njihova proizvodnja strogo kontrolirana od strane nadležnih tijela za kontrolu ekološke proizvodnje. Eko med dobivaju iz svog ekološkog pčelinjaka koji zadovoljava ekološke uvjete i zakonske regulative pčelarenja.

U svojoj ponudi imaju sljedeće eko proizvode:

1. Ekološki med

Slika 6. Ekološki med – Ekološko OPG pčelarstvo Krnić

Izvor: Slika zaslona, Ekološko OPG pčelarstvo Krnić

Na slika 6. prikazane su različite vrste eko meda koji se proizvodi na OPG-u Krnić. U ponudi imaju eko med od bagrema, kestena, i cvjetne livade koji dolaze u različitim gramažama. Svaki proizvod na sebi ima eko oznaku.

2. Pripravci s medom

Slika 7. Pripravci s medom - Ekološko OPG pčelarstvo Krnić

Izvor: Slika zaslona, Ekološko OPG pčelarstvo Krnić

Na Slika 7. prikazani su pripravci s medom koji se proizvode na OPG-u Krnić. To su: suho voće u eko medu, eko miks, saće u eko medu, eko krem med sa cimetom i eko med sa crnim kimom. Svi proizvodi na sebi imaju eko oznaku.

3. Proizvodi od pčela

Slika 8. Proizvodi od pčela - Ekološko OPG pčelarstvo Krnić

Izvor: Slika zaslona, Ekološko OPG pčelarstvo Krnić

Na Slika 8. prikazani su proizvodi od pčela koji se proizvode na OPG-u Krnić. To su: eko propolis kocke, eko propolis, eko matična mliječ i eko pelud. Svi proizvodi na sebi imaju eko oznaku.

4.2.3. Primjer eko proizvoda u Republici Hrvatskoj – OPG Veselić

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Veselić nalazi se u selu Mužilovčica. Već godinama se bave uzgojem jagoda, voća i povrća, a unazad nekoliko godina počeli su se aktivno baviti ekološkom proizvodnjom. Tijekom godina dobili su brojna priznanja za svoje poslovanje i svoje proizvode, a danas u svojoj ponudi imaju veliki broj eko proizvoda koji su odobreni od strane nadležnih tijela za kontrolu ekološke proizvodnje. Osim što se bave proizvodnjom eko proizvoda na svom imanju prakticiraju i eko turizam. U nastavku će se navesti nekoliko eko proizvoda koji se proizvode na OPG-u Veselić.

U svojoj ponudi imaju sljedeće eko proizvode:

1. Sok od mrkve i jabuke

Slika 9. Eko proizvod – sok od mrkve i jabuke - OPG Veselić

Izvor: Slika zaslona, OPG Veselić

Na Slika 9. prikazan je eko proizvod „Sok od mrkve i jabuke“ proizveden na OPG-u Veselić. Osim navedenog soka, u ponudi imaju još i „Nektar od jagode“. Oba proizvoda na sebi imaju eko oznaku.

2. Sok od rajčice

Slika 10. Eko proizvod – sok od rajčice – OPG Veselić

Izvor: Slika zaslona, OPG Veselić

Na Slika 10. prikazan je eko proizvod „Sok od rajčice“ proizveden na OPG-u Veselić. Na sebi ima eko oznaku.

3. Pekmez od šljiva

Slika 11. Eko proizvod - pekmez od šljiva - OPG Veselić

Izvor: Slika zaslona, OPG Veselić

Na Slika 11. prikazan je eko proizvod „Pekmez od šljiva“ proizveden na OPG-u Veselić. Na sebi ima eko oznaku

4. Ajvar

Slika 12. Eko proizvod - ajvar - OPG Veselić

Izvor: Izvor: Slika zaslon, OPG Veselić

Na Slika 12. prikazan je eko proizvod „Ajvar“ proizveden na OPG-u Veselić. Na sebi ima eko oznaku.

Osim prethodno navedenih eko proizvoda, OPG Veselić proizvodi i sljedeće eko proizvode:

- pinđur
- grah s povrćem
- džem od jagoda
- džem od dunja.

5. Rasprava

Današnji, suvremeni potrošači naveliko se razlikuju od potrošača u prošlosti. Dok su potrošači u prošlosti bili orijentirani na kupovinu i konzumaciju proizvoda proizvedenih konvencionalnom proizvodnjom danas se sve veći broj potrošača odlučuje konzumirati eko proizvode proizvedene ekološkom proizvodnjom na ekološkim poljoprivrednim gospodarstvima. Sukladno iz godine u godinu povećava se broj ekoloških proizvođača koji su prepoznali brojne koristi koje im ekološka proizvodnja može donijeti na domaćem, hrvatskom, i inozemnom, europskom, tržištu.

U Republici Hrvatskoj, kao i u ostatku svijeta, kroz godine je došlo do porasta broja ekoloških proizvođača što znači da se iz godine u godinu povećava broj eko proizvoda koji se proizvode u Republici Hrvatskoj te se potom prodaju na domaćem i inozemnim tržištima. Razlog zašto je u Republici Hrvatskoj ekološka proizvodnja zaživjela te se kontinuirano razvija leži u tome što Republika Hrvatska ima zakonski uređenu ekološku proizvodnju te se kontrola eko proizvoda vrši u skladu s regulativama Europske unije.

Najveća prednost ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj je ta što stanovništvo sve više uviđa prednosti ekološke proizvodnje te postaje svjesno važnosti konzumacije eko proizvoda, zakonski je ekološka proizvodnja regulirana te si proizvođači proizvodnjom eko proizvoda stvaraju mogućnost izlaska na nova tržišta. Ekološka proizvodnja jamči potrošačima da su eko proizvodi koje konzumiraju provjereni, kvalitetni, zdravstveno sigurni te dobri i za njihovo zdravlje ali i za očuvanje okoliša i njegovih stanovnika.

S obzirom na to da svaki proizvod ima određeni utjecaj na okoliš danas postaje sve poželjnije proizvoditi i konzumirati eko proizvode koji dokazano ne štete ni ljudima ni okolišu. Neki od proizvođača na području Republike Hrvatske koji već godinama uspješno proizvode i prodaju eko proizvode su OPG Krnić i OPG Veselić. Na ova dva obiteljska poljoprivredna gospodarstva uzgaja se eko voće, povrće i med te se iz istih proizvode različiti eko prehrambeni proizvodi. To su samo neki od brojnih primjera eko proizvođača na području Republike Hrvatske, a za očekivati je da će u budućnosti biti sve više i više istih.

6. Zaključak

Ekološka poljoprivreda, zbog brojnih prednosti koje uključuju očuvanje okoliša i zdravlja ljudi, postupno zamjenjuje konvencionalnu poljoprivredu. Do toga je došlo prvenstveno zbog novih načela koja su sveprisutna u današnjem društvu koje se sve više informira o tome na koje načine može pomoći u očuvanju okoliša i održavanju svog zdravlja. Dok je cilj konvencionalne poljoprivrede proizvodnja hrane bez obzira na to što se tijekom proizvodnog procesa događa s okolišem u ekološkoj poljoprivredi cilj je proizvodnja eko hrane koja nije štetna ni za okoliš ni za ljude.

Eko proizvodi koji se proizvode na području Republike Hrvatske kvalitetni su i kao takvi imaju veliki potencijal za prodaju na domaćim i inozemnim tržištima. S ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska dobila je priliku za izvoz eko proizvoda na tržište Europske unije što su prepoznali proizvođači koji su više nego spremno odlučili svoju konvencionalnu proizvodnju proširiti te početi proizvoditi eko proizvode. Dva izvrsna primjera proizvođača u Republici Hrvatskoj koji su se odlučili baviti ekološkom proizvodnjom su OPG Krnić i OPG Veselić.

Ono što se može primijetiti nakon istraživanja o ekološkoj proizvodnji i eko proizvodima u Republici Hrvatskoj je to da ekološka proizvodnja sa sobom nosi brojne izazove, ali prilike koje dolaze s ovim oblikom proizvodnje puno su veće i dugoročno će se isplatiti svima uključenima u ekološku proizvodnju – i proizvođačima i potrošačima i okolišu.

Iz godine u godinu vidljivo je povećanje u broju ekoloških proizvođača u svijetu, uključujući i u Republici Hrvatskoj. Zahvaljujući prirodnim resursima i dobro uređenom zakonskom okviru ekološke poljoprivrede Republika Hrvatska ima sve predispozicije za nastavak razvoja ekološke poljoprivrede i proizvodnje eko proizvoda. Štoviše, očekuje se da će se kroz godine ekološka proizvodnja u Republici Hrvatskoj sve više širiti, a sa povećanjem ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj direktno će se utjecati na poboljšanje gospodarske slike Republike Hrvatske i smanjenje trenutno izuzetno visoke stope nezaposlenosti.

Popis literature

1. Agroklub. (2017). Kako postati ekološki proizvođač? Izvor: <https://www.agroklub.com/eko-proizvodnja/kako-postati-ekoloski-proizvodac/29873/> (22.08.2021)
2. Batelja Lodeta, K., Gugić, J. i Čmelik, Z. (2011). Ekološka poljoprivreda u Europi i Hrvatskoj s osvrtom na stanje u voćarstvu. *Pomologia Croatica*, 17 (3-4), 135-148. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/78916>
3. Bogović, M. (2018). Uloga i značaj ekološke proizvodnje. Izvor: <https://www.agroklub.com/eko-proizvodnja/uloga-i-znacaj-ekoloske-proizvodnje/47413/> (18.08.2021)
4. Bogović, M. (2018). Uloga i značaj ekološke proizvodnje. Izvor: <https://www.savjetodavna.hr/2018/11/28/uloga-i-znacaj-ekoloske-proizvodnje/> (18.08.2021)
5. Cifrić, I. (2003). Značaj iskustva seljačke poljoprivrede za ekološku poljoprivredu. *Sociologija i prostor*, 41 (1/2 (159/160)), 5-27. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/35485>
6. Dragović, R. (2015). *Kako prepoznati ekološki proizvod?* Izvor: <https://www.agroklub.com/eko-proizvodnja/kako-prepoznati-ekoloski-proizvod/16231/> (18.08.2021)
7. Ekološko OPG pčelarstvo Krnić. (2021). *Ekološki proizvodi od meda – med*. Izvor: https://www.eko-med.com.hr/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=7&Itemid=538 (19.08.2021)
8. Ekološko OPG pčelarstvo Krnić. (2021). *Pripravci s medom*. Izvor: https://www.eko-med.com.hr/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=8&Itemid=546 (19.08.2021)
9. Ekološko OPG pčelarstvo Krnić. (2021). *Proizvodi od pčela*. Izvor: https://www.eko-med.com.hr/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=9&Itemid=547 (19.08.2021)

10. Europska komisija. (2021). *Ekološka poljoprivreda u kratkim crticama*. Izvor: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organics-glance_hr (20.08.2021)
4. Europska komisija. (2021). *Sustav kontrole ekoloških proizvoda*. Izvor: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/controls_hr (20.08.2021.)
5. Europska komisija. (2021). *Ekološka proizvodnja i proizvodi*. Izvor: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organic-production-and-products_hr (19.08.2021)
6. Franck. (2019). *Što to znači EKOLOŠKI ili BIO proizvod?* Izvor: <https://www.franck.eu/hr/inspiracija/price/sto-to-znaci-ekoloski-bio-proizvod/> (19.08.2021)
7. Guštin, T. (2018). Uloga ekološke poljoprivrede u razvoju Istarske županije. *Geografski horizont*, 64 (2), 19-30. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/220513>
8. Kisić, I. (2014). *Uvod u ekološku poljoprivredu*. Zagreb: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
9. Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske. (2021). *Ekološka*. Izvor: <https://poljoprivreda.gov.hr/ekoloska/199> (21.08.2021)
10. Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske. (2021). Popis subjekata u ekološkoj poljoprivredi. Izvor: <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivreda-175/ekoloska/popis-subjekata-u-ekoloskoj-poljoprivredi/208> (18.08.2021)
11. Narodne novine. (2010). *Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda*. Izvor: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_12_139_3532.html (20.08.2021)
12. Narodne novine. (2011). *Pravilnik o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji*. Izvor: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_02_25_522.html (21.08.2021)
13. Narodne novine. (2016). *Pravilnik o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji*. Izvor: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_03_19_571.html (24.08.2021)

14. OPG Veselić. (2021). *Eko poljoprivreda*. Izvor: https://eko-veselic.com/?page_id=734 (28.08.2021)
15. OPG Veselić (2021). Pekmez od šljiva. Izvor: <https://eko-veselic.com/?product=pekmez-od-sljiva> (28.08.2021)
16. OPG Veselić. (2021). *Sok od mrkve i jabuke*. Izvor: <https://eko-veselic.com/?product=nektar-od-mrkve-i-jabuke> (28.08.2021)
17. OPG Veselić. (2021). Sok od rajčice. Izvor: <https://eko-veselic.com/?product=sok-od-rajcice> (28.08.2021)
18. OPG Veselić. (2021). *Ajvar*. Izvor: <https://eko-veselic.com/?product=ajvar> (28.08.2021)
19. Pejnović, D., Ciganović, A. i Valjak, V. (2012). Ekološka poljoprivreda Hrvatske: problemi i mogućnosti razvoja. *Hrvatski geografski glasnik*, 74. (1.), 141-159. <https://doi.org/10.21861/HGG.2012.74.01.08>
20. Petljak, K. (2011). Pregled razvoja i obilježja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski vjesnik*, XXIV (2), 382-395. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/76191>
21. Pokos, V. (2015). EKOLOŠKI UZGOJ – mjere RURALNOG RAZVOJA s osvrtom na ekološko povrćarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo. *Glasnik Zaštite Bilja*, 38 (5), 4-13. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/162353>
22. Puđak, J. i Bokan, N. (2011). Ekološka poljoprivreda – indikator društvenih vrednota. *Sociologija i prostor*, 49 (2 (190)), 137-163. <https://doi.org/10.5673/sip.49.2.2>
23. Rengel, A. (2013). Hrvatski eko-proizvodi na tržištu EU. *Agronomski glasnik*, 75 (1), 55-68. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/108604>
24. Renko, S. i Bošnjak, K. (2009). Aktualno stanje i perspektive budućeg razvoja tržišta ekološke hrane u Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, 60 (7-8), 369-395. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/40483>
25. Roša, J. (2010). Koraci do ekoznaka za ljekovito i aromatično bilje. *Šumarski list*, 134 (3-4), 169-177. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/56999>
26. Srpak, M. i Zeman, S. (2018). Održiva ekološka poljoprivreda. *Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu*, 9 (2), 68-75. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/215393>
27. Znaor, D. (1996). *Ekološka poljoprivreda*. Zagreb: Globus

Popis slika

Slika 1. Načela ekološke poljoprivrede	5
Slika 2. Sustav kontrole ekološke proizvodnje u Europskoj uniji	16
Slika 3. Hrvatski eko znak	18
Slika 4. Hrvatski eko znak u crno bijeloj boji.....	18
Slika 5. Ekološki znak.....	19
Slika 6. Ekološki med – Ekološko OPG pčelarstvo Krnić.....	20
Slika 7. Pripravci s medom - Ekološko OPG pčelarstvo Krnić	21
Slika 8. Proizvodi od pčela - Ekološko OPG pčelarstvo Krnić	22
Slika 9. Eko proizvod – sok od mrkve i jabuke - OPG Veselić.....	23
Slika 10. Eko proizvod – sok od rajčice – OPG Veselić	24
Slika 11. Eko proizvod - pekmez od šljiva - OPG Veselić.....	24
Slika 12. Eko proizvod - ajvar - OPG Veselić	25

Popis tablica

Tablica 1. SWOT analiza ekološke proizvodnje u Republici Hrvatskoj	12
--	----